

2 §. Kumotaan.

9 § 2 mom. Säännös kumottaisiin. Siten julkisen kehottaminen samaa sukupuolta olevien haureuteen ei olisi enää rangaistavaa.

Kehotussäännös tuli lakiin eduskuntakäsittelyssä. Erityisen merkittävää vuoden 1970 valtiopäivien lakivaliokunnan perusteluissa on se, että valiokunta nimenomaisesti yhdisti kehottamisrikoksen tiedotusvälineisiin todeten, että ”joukkotiedotusvälineet saattavat olla tekoon liittyvän julkisuuden kannalta niin tehokkaita, että rikoksen vahingot ja haittavaikutukset voivat muodostua huomattaviksi. Sen vuoksi erityinen varovaisuus tiedotusvälineiden puolelta on tarpeen.” Valiokunta sentään katsoi, että asiallisesti homoseksuaalisuudesta saattoi tiedottaa.

Vuoden 1970 valtiopäivien lakivaliokunnan näkemys vahingoista ja joukkotiedotuksen tehosta osoittaa asioiden vähäistä tuntemusta valiokunnan uskoessa, että homoseksuaalisuuteen voitaisiin ohjata kehottamalla. Kanta heijastaneekin pikemminkin muotoilijoidensa tiedostamattomia pelkoja.

10 §. 1 momentti käy tarpeettomaksi ja kumotaan, kun edellä 1 §:stä on poistettu avioliittoa koskeva rajoitus.

2 momentti on muutettu samasta syystä.

11 §. Voimassa olevan lain mukaan väkisinmakaaminen on asianomistajarikos, mitä on perusteltu sillä, että tällä tavoin voidaan uhria suojella tutkinnan ja oikeudenkäynnin epämiellyttävyydeltä. Toisaalta on katsottu, että tämä antaa tekijälle mahdollisuuden uhrin painostamiseen, jolloin tekijä saattaisi välttyä rangaistukselta toistuvistakin teoista. Toisaalta nykyiselläänkin virallisella syyttäjällä on erittäin tärkeän yleisen edun niin vaatiessa mahdollisuus syytteen nostamiseen.

Meillä ei ole käytettävissämme erityistä perustetta tai näyttöä, joka ehdottomasti puoltaisi nykyisin kantaa (asianomistajarikos) tai sille vastakkaista näkemystä. Tässä aloitteessa ehdotamme kuitenkin, että 1 §:n rikos sukupuolista itsemääräämisoikeutta vastaan ei olisi asianomistajarikos.

1.3. Maksuton oikeudenkäynti

Maksuton oikeudenkäynti myönnetään Suomen kansalaiselle tai ulkomaalaiselle, joka, ottaen huomioon hänen tulonsa ja varansa sekä elatusvelvollisuutensa ja muut taloudelliseen asemaansa vaikuttavat seikat, ei asiaan osallise-

na vaikeuksista kykene kokonaisuudessaan suorittamaan asian käsittelyn vaatimia menoja.

Tästä poiketen ehdotetaan, että maksuton oikeudenkäynti myönnettäisiin tuloista ja varoista tai muusta taloudellisesta asemasta riippumatta Suomen kansalaiselle tai ulkomaalaiselle, jos hän on asianomistaja rikoslain 20 luvun 1 §:n tarkoittamissa tapauksissa.

1.4. Muut toimenpiteet

Vasemmistoliiton liittohallitus esitti 6.3.1991 lakialoitteita naisiin kohdistuvasta väkivallasta. Liittohallitus esitti, että

1. avioliitossa tapahtuva väkisinmakaaminen kriminalisoidaan;

2. väkisinmakaamisrikokset muutetaan virallisen syytteen alaisiksi rikoksiksi;

3. väkisinmakaamisrikosten oikeudenkäynneissä uhria eli asianomistajaa voidaan kuulla itse rikoksesta ilman, että syytetty on läsnä;

4. uhrille myönnetään valtion varoista avustaja;

5. väkisinmakaamisrikokset luokitellaan teon törkeysasteen mukaan törkeään väkisinmakaamiseen, väkisinmakaamiseen ja lievään väkisinmakaamiseen;

6. pahoinpitely on virallisen syytteen alainen rikos tekopaikasta riippumatta;

7. maahamme luodaan kattavasti kriisikeskuksia, joissa seksuaali- ja muun väkivallan kohteeksi joutuneet saavat tukea, neuvontaa ja apua esim. oikeudenkäyntiin, valmiuksia kriisistä selviämiseen ja yleensäkin elämäntilanteen järjestämiseen; yhteiskunnan on tuettava myös naisten itseapua perustuvia toimintaryhmiä.

Edellä mainituista ehdotuksista kohdat 1, 2, 4 ja 6 toteutuisivat tässä aloitteessa. Sen sijaan kohdan 5 kirjoittaminen lakiin on osoittautunut vaikeaksi.

2. RL 21 luku: Henkeen ja terveyteen kohdistuvat rikokset

Puolisoiden välinen tasa-arvo edellyttää, että kehon voimaa ei käytetä erimielisyyksiä ratkottaessa. Jossakin määrin näyttää edelleenkin olevan tapauksia, joissa kotona esiintyvään väkivaltaan ei puututa, koska se on asianomistajarikos.

Aloitteessa esitetään, että asianomistajarikoksi jäisi enää vain lievä pahoinpitely. Muutok-

sella tähdätään siihen, että yhteiskunta osoittaisi, ettei pahoinpitely ole hyväksyttävää myöskään kotiloissa puolisoitten kesken. Käytännössä tämä ratkaisu suojaisi ennen kaikkia naisia.

14 §. Tahallaan toiselle ruumiinvamman tai sairauden aiheuttaminen eli pahoinpitely (rikos-

lain 21 luvun 5 §) ja lievä pahoinpitely (7 §) ovat asianomistajarikoksia, elleivät ne tapahdu julkisella paikalla.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että Eduskunta hyväksyisi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

rikoslain 20 ja 21 luvun muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan rikoslain 20 luvun 2 §, 9 §:n 2 momentti ja 10 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat 15 päivänä tammikuuta 1971 annetussa laissa (16/71) ja

muutetaan 20 luvun 1 §, 10 §:n 2 momentti, 11 § ja 21 luvun 14 §:n 1 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 20 luvun 1 §, 10 §:n 2 momentti ja 11 § sanotussa 15 päivänä tammikuuta 1971 annetussa laissa ja 21 luvun 14 §:n 1 momentti 14 päivänä heinäkuuta 1969 annetussa laissa (491/69) seuraavasti:

20 luku

Siveellisyysrikoksista

1 §

Joka pakottaa toisen sukupuoliyhteyteen tai muuhun haureuteen väkivallalla tai sellaisella uhkauksella, jossa pakottava vaara on tarjona, on tuomittava rikoksesta *sukupuolista itsemääräämisoikeutta vastaan* enintään kymmeneksi vuodeksi, tai jos asianhaarat ovat erittäin lieventävät, enintään neljäksi vuodeksi vankeuteen. Jos rikos toteutetaan saattamalla teon uhri tunnottomaan tilaan tai kykenemättömäksi puolustamaan itseään tai uhri on vajaamielisyysden, sairauden tai muun heikkoudentilan tähden kykenemätön puolustamaan itseään tai ymmärtämään teon merkitystä taikka uhrin ja tekijän välillä vallitsee erityinen riippuvuussuhde, on tuomittava niin kuin tässä momentissa on edellä säädetty.

Yritys on rangaistava.

10 §

Milloin 3 tai 4 §:ssä tai 5 §:n 1 momentissa taikka 6 §:ssä mainitussa tapauksessa tekijä on

mennyt naimisiin teon kohteena olleen henkilön kanssa, syytetä ei ole nostettava tai rangaistusta tuomittava.

11 §

Virallinen syyttäjä ei saa nostaa syytetä 3, 4, 5 tai 6 §:ssä tarkoitettua teosta, ellei asianomistaja ilmoita sitä syytteeseen pantavaksi tai erittäin tärkeä yleinen etu vaadi syytteen nostamista.

21 luku

Henkeen ja terveyteen kohdistuvista rikoksista

14 §

Virallinen syyttäjä ei saa nostaa syytetä 7 §:ssä tarkoitettua pahoinpitelystä, ellei asianomistaja ilmoita rikosta syytteeseen pantavaksi.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 199 .

2.

Laki**maksuttomasta oikeudenkäynnistä annetun lain 1 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään 2 päivänä helmikuuta 1973 maksuttomasta oikeudenkäynnistä annetun lain (87/73) 1 §:ään uusi 4 momentti seuraavasti:

1 §

— — — — —
Maksuton oikeudenkäynti myönnetään tämän lain nojalla myös tuloista ja varoista tai muusta taloudellisesta asemasta riippumatta Suomen kansalaiselle tai ulkomaalaiselle, jos

hän on asianomistaja rikoslain 20 luvun 1 §:n tarkoittamissa tapauksissa.

— — — — —
Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 199 .

— — — — —
Helsingissä 29 päivänä huhtikuuta 1991

Outi Ojala

Iivo Polvi

Claes Andersson

Eila Rimmi

Heli Astala

